

"L'OTAN sempre arriba d'hora"

El secretari general de l'OTAN, Javier Solana (Madrid, 1942), parla per a EL TEMPS sobre l'ampliació de l'Aliança Atlàntica, el Diàleg Mediterrani de l'organització militar i les conseqüències de la seva presència a Bòsnia i a Kosovo.

El proper 12 de març Hongria, República Txeca i Polònia entraran a formar part oficialment de l'Organització del Tractat de l'Atlàntic Nord (OTAN). L'acte es farà a la Biblioteca Truman, a la casa natal d'aquest ex-president dels EUA, a la ciutat d'Independence, a l'estat nord-americà de Missouri. Els ministres d'Afers Estrangers dels tres països, antics membres del bloc soviètic, lliuraran els certificats d'adhesió a l'OTAN i quedaran arxivats juntament amb el tractat original de l'Aliança Atlàntica. La biblioteca dipositària va ser triada en el seu moment perquè va pertànyer a la casa del president dels EUA que va impulsar aquest pacte de seguretat col·lectiva l'any 1949. Aquest lliurament significarà el moment jurídic de la integració. Quatre dies després els primers ministres dels nous països de l'OTAN es trobaran a Brussel·les, a la seu de l'organització. I finalment a la cimera de Washington, els dies 24 i 25 d'abril, podran celebrar els cinquanta anys de l'OTAN com a membres de ple dret. De les transformacions de l'organització atlàntica i de més coses, ens en parla l'actual secretari general de l'Aliança, Javier Solana, aprofitant la seva presència a València el passat 25 de febrer, amb motiu del seminari internacional sobre el Diàleg Mediterrani i la nova OTAN.

—La revista Time es preguntava fa poques setmanes per a què serveix l'OTAN després de la guerra freda. Quina és la resposta?

—Serveix per a moltes coses. I fonamentalment per a la mateixa que ha servit sempre: per a construir una Europa en pau, estable, segura i per tant amb possibilitat de prosperitat. Però lògicament tots aquests principis ara s'apliquen de manera diferent, en unes

circumstàncies de seguretat diferents i millors. La guerra freda s'ha acabat i per tant l'Aliança d'avui és diferent de l'Aliança d'ahir o d'abans d'ahir.

—En què és diferent?

—L'Aliança d'avui es dedica a missions noves, que tenen a veure amb l'estabilitat a Europa. Els exemples de Bòsnia i Kosovo valen més que totes les ho-

"L'aplaçament de les accions militars de l'OTAN contra l'exèrcit serbi no signifiquen una nova pèrdua de credibilitat de les amenaces de l'Aliança. Al contrari. Si es mira fredament, si alguna cosa té l'OTAN en aquests moments és més credibilitat."

res que poguéssim parlar per definir quines són les noves missions. Els ciutadans ho entenen bé quan es refereixen a aquests dos casos. És una Aliança que té unes relacions noves amb Rússia, profundes i periòdiques, i amb un esquema de treball permanent. És una Aliança que tindrà nous membres, països que per raons històriques no van poder formar part de les institucions europees o euroatlàntiques i que avui afortunadament s'hi poden incorporar. De manera que també estem reconstruint políticament i moralment Europa. És una Aliança que ha canviat radicalment, d'uns moments en què semblava que la confrontació potencial era la línia de reflexió més important s'ha passat al que és avui, en què la línia bàsica de treball és la cooperació. Cooperem amb Rússia i amb més de trenta països que formaven part del que podíem anomenar abans "l'altre bloc". I avui ens asseiem tots junts al voltant de la taula periòdicament per a treballar en la cooperació. Aquest procés no

és fàcil, és un procés complex, però també és enormement positiu per a la construcció d'un continent estable, segur, i si pot ser pròsper.

—En aquest sentit si abans hi havia un enemic clar, la Unió Soviètica, ara ja no hi és...

—Afortunadament. Ara ja no hi ha un enemic, i això és bo per a tots. Per això tot el plantejament actual és de cooperació. Posar fi a les línies divisòries que

han fracturat Europa, esborrar-ho per sempre i passar a un estadi nou.

—Al mes de d'abril, a la cimera de Washington, l'OTAN tractarà de l'adaptació de l'Aliança als nous reptes. Creu que la indefinició que hi ha hagut fins ara ha generat recels a Rússia o als mateixos països àrabs del Diàleg Mediterrani de l'OTAN?

—Jo crec que des de la fi de la guerra freda l'Aliança ha anat adaptant-se a poc a poc i m'atreuria a dir que s'ha adaptat de manera més ràpida que moltes de les institucions que van sorgir arran de la fi de la segona guerra mundial, com el Fons Monetari Internacional (FMI), el Banc Mundial (BM) i evidentment la Unió Europea. L'OTAN s'ha adaptat de manera molt eficaç i ho ha fet perquè les responsabilitats que ha tingut l'han obligat a adaptar-se. A Bòsnia va aparèixer quan encara no hi havia una teoria tancada sobre el tema. Vam haver de treballar de la pràctica a la teoria més que no de la teoria a la pràctica.

—Una mica sobre la marxa...

—Sí, i a la cimera de Washington serà el moment d'acabar l'edifici. Però hem treballat de manera eficaç. Em preguntava sobre Rússia, doncs amb Rússia vam acabar les negociacions el 1997, és a dir dos anys abans de la cimera de Washington. Per tant no hem estat quiets ni adormits.

—Encara que hi hagi aquest tracte amb Rússia, a Moscou han manifestat un rebuig radical a l'ampliació de l'OTAN als països bàltics. Això impedirà que després d'Hongria, Polònia i la República Txeca hi hagi altres països de l'Europa de l'Est que s'integrin a l'Aliança Atlàntica de la mateixa manera?

—Aquest rebuig és normal. Haver establert una nova cooperació amb Rússia no vol dir que estiguem d'acord en el cent per cent dels temes. El que hem trobat és un mecanisme institucional per a plantejar les coses i resoldre les diferències. En els aspectes en què estem d'acord, com a Bòsnia, on vam participar conjuntament les forces dels països de l'Aliança amb Rússia, hem anat colze a colze. Però també hi ha punts on no estem d'acord. La qüestió és que hi ha un marc, un terreny de joc clar, institucional, on els temes es discuteixen. Hi ha més acords que desacords, però encara hi ha alguns desacords. No pretenem tenir la raó en tot.

—Això vol dir que l'ampliació a l'Est s'ha acabat aquí?

—No, la doctrina que a la cimera de Madrid vam anomenar de "porta oberta" és l'única que tenim. Per tant, la porta de l'Aliança continuarà oberta.

—En aquest sentit l'actitud de Rússia respecte a les reformes polítiques, socials i econòmiques que les institucions occidentals li diuen que faci, influirà en la velocitat de les futures ampliacions de l'OTAN?

—El que ens interessa a tots, a Rússia i als països amics de Rússia i també als que cooperem amb Rússia, és que Rússia sigui un país estable econòmicament i políticament i que faci un paper constructiu en les relacions internacionals. És un dels països absolutament imprescindibles per a una estructura de se-

guretat completa a la gran Europa, no en l'Europa petita sinó en la gran Europa, per tant la seva estabilitat i la seva prosperitat ens convé a tots. Per això seguim aquestes reformes amb molta atenció i els donem tant de suport com podem.

—El fet que hi hagi aquestes ampliacions i d'altres en el futur pot fer que l'OTAN es transformi d'una aliança de defensa col·lectiva en un pacte de seguretat col·lectiva, és a dir, que es rebaixi el to militar?

—No. El cor de l'Aliança Atlàntica, que és l'article 5 del Tractat de Washington, és molt important, i per una cosa que sovint no li donem importància. L'article 5 obliga a posar en marxa unes estructures que fan impossible la renacionalització de les polítiques de defensa a Europa. A Europa, els problemes més greus i més durs, en un segle que havia de ser el de la pau, han sorgit de nosaltres mateixos. Per tant, impedir que hi hagi una renacionalització de les polítiques de defensa a Europa, que avancem cap a una política col·lectiva de defensa, com ara l'estructura de l'Aliança, és absolutament fonamental per avançar pel camí de la pau duradora i per sempre. Aquest és un ingredient fonamental que no podem oblidar. Una

"Rússia és un dels països absolutament imprescindibles per a una estructura de seguretat completa a la gran Europa, no en l'Europa petita sinó en la gran Europa, per tant la seva estabilitat i la seva prosperitat ens convé a tots."

Imatge del Seminari Internacional sobre el Diàleg Mediterrani de l'OTAN, celebrat a València el passat 25 de febrer. Solana pensa que la seguretat a la Mediterrània és part integral dels objectius de la nova Aliança.

volta que un general alemany, un francès, un anglès, un altre italià i un altre espanyol estan junts en la mateixa estructura, és impossible que es barallin els uns amb els altres.

—*Després de Bòsnia, l'ONU sembla que hagi consagrat l'OTAN com el garant de l'ordre internacional...*

—No, l'OTAN és una organització de caràcter regional. I no universal com són les Nacions Unides.

—*El que anava a dir, com comentava vostè abans, és que casos com el de Bòsnia o com el de Kosovo han fet que s'hagin accelerat les reformes en l'OTAN. És així?*

—S'ha fet amb la pràctica del dia a dia per tractar d'imposar la pau, si em permet l'expressió. Hem tractat d'imposar la pau, de garantir la pau, no de fer la guerra. I de cooperar, amb les possibilitats d'una estructura que té aquesta capacitat. D'entrada per ajudar a les negociacions diplomàtiques, tant a Bòsnia com a Kosovo.

—*El nou ajornament de les accions militars de l'OTAN contra l'exèrcit serbi significa una nova pèrdua de credibilitat de les amenaces de l'Aliança?*

—No, al contrari. Jo crec que l'Aliança cada dia té més credibilitat. I segons els exemples que vostè ha posat, cada cop en té més. A Bòsnia hi ha pau perquè vam ser capaços d'intervenir, altrament no hi hauria pau. I a Kosovo s'ha aconseguit avançar perquè l'Aliança Atlàntica sempre ha promogut els processos de negociació, perquè altrament no hi hauria hagut prou pressió per poder tirar endavant. Si es mira fredament, en aquests moments si alguna cosa té l'OTAN és més credibilitat. Les coses que s'han fet s'han fet perquè hi ha hagut darrere una organització

militar que feia pensar a les persones amb un comportament contrari als principis de la comunitat internacional que havien de canviar. Jo crec que és clar, que des del moment que començava la crisi de Kosovo, quan Milosevic no acceptava ni tan sols pensar que pogués tenir alguna repercussió internacional el que segons ell era un problema intern, fins avui, quan pensem de desplegar una força a Kosovo, fixi's com ha canviat. I això lògicament no ha canviat perquè ha passat el temps, sinó perquè hi ha hagut una pressió permanent i ell sabia el que li podia passar si no canviava. Això és el que ha acompanyat el procés diplomàtic. I crec que és important en aquests moments veure aquesta compatibilitat entre la via diplomàtica i l'amenaça d'ús de la força, mirant per la defensa dels drets humans i per evitar les catàstrofes humanitàries.

—*El que sí que és cert és que l'opinió pública troba que l'OTAN moltes vegades arriba tard a evitar aquestes catàstrofes humanitàries...*

—Jo crec que sempre arriba d'hora. Si no hagués dit les coses que he dit no seríem on som. El que passa, és veritat, és que l'últim que vull fer és atacar...

—*I jo no dic que sigui responsabilitat de l'OTAN que hi hagi massacres...*

—No, no, responsable no. L'OTAN arriba aviat per evitar-les. El que no es pot demanar i no s'ha de demanar és que els problemes polítics es resolguin només militarment. Hi pot haver un moment donat que calgui la cirurgia, però això no resol un problema polític. Els problemes tenen solucions polítiques i les estructures militars acompanyen aquest procés polític, però sense procés polític, sense solució política, sense objectius polítics i diplomàtics, els problemes no tenen solució.

—A diferència de Bòsnia o Kosovo, el fet que Turquia sigui membre de l'OTAN significa que l'Aliança no podria intervenir mai en el conflicte kurd, ni que li ho demanés l'ONU?

—És que no crec que les Nacions Unides demani cosa semblant. No ho concebo.

—Sobre el Diàleg Mediterrani de l'OTAN [celebrat a València fa dues setmanes, vegeu EL TEMPS, núm. 767] si tant els països membres com els països sud-mediterranis que participen en el Diàleg consideren que els problemes de seguretat de la zona són de caràcter sobretot econòmic, per què no es deixa que la Unió Europea tinga tot el protagonisme?

—La UE té tot el protagonisme, això ho he dit sempre i amb coneixement de causa perquè vaig ser jo qui vaig presidir la primera reunió Euromediterrània a Barcelona. La UE té una responsabilitat líder en el diàleg euromediterrani, per moltes raons. La més important és que el diàleg euromediterrani cobreix molts més aspectes: econòmics, polítics, culturals, comercials, etc. Nosaltres des d'aquest punt de vista som molt més modestos. El que volem és acompanyar aquest procés de la UE en aquella part en què podem donar un valor afegit. Però el lideratge correspon sens dubte a la UE.

—Tenint present la importància que tenen els EUA dins l'OTAN, com valora el paper d'aquest país en el Diàleg Mediterrani?

—Jo crec que ha estat una posició molt constructiva. M'agrada subratllar que el Diàleg Mediterrani no és una preocupació només dels països mediterranis d'Europa.

—És que a voltes sembla que sigui així.

—No, tots els països membres mostren un gran interès per aquest Diàleg. Canadà, Alemanya o països no mediterranis de l'OTAN entenen que la cooperació amb la Mediterrània és molt important per a tots. I això és quelcom que posa de manifest la solidaritat entre els diversos països que configuren aquestes organitzacions.

—Aquestes actituds, però, han canviat des de l'inici del Diàleg.

—Per mi no. La meua primera experiència personal, en un grup de treball important de la Conferència de Barcelona, la primera oferta que vam rebre per liderar-lo va ser de Finlàndia, país que no està pròxim a la Mediterrània des del punt de vista geogràfic, però sentien aquesta responsabilitat també, perquè esperen que als espanyols ens preocupi també el Bàltic. Aquesta és la concepció global d'Eu-

"No dedico ni un minut a pensar en la meua possible candidatura a la presidència de la Comissió Europea."

"Després de l'ampliació a Hongria, Polònia i la República Txeca l'Aliança continuarà oberta."

ropa, no només que als del nord els preocupi el nord i als del sud el sud, sinó que a tots ens preocupi, o ens hagi d'interessar, tot.

—Fins a quin punt el procés de pau a l'Orient Mitjà condiciona la velocitat d'aquest Diàleg?

—Sense dubte el procés de pau té una influència molt important en les relacions en la Mediterrània, no tant per a Europa com per als països del sud de la Mediterrània, que en aquesta situació els costa molt més aconseguir posicions comunes. Jo recordo que la Conferència de Barcelona va ser un èxit perquè es va fer en un moment en què el Procés d'Oslo funcionava molt bé. Era el moment d'esplendor del procés d'Oslo. Les següents conferències han tingut més dificultats perquè el procés d'Oslo ja no funciona i als països del sud de la Mediterrània els planteja problemes majors.

—S'ha parlat molt sobre la seva possible candidatura a la presidència de la Comissió Europea.

Se sentiria còmode en aquest càrrec?

—Miri, jo no dedico ni un minut a pensar en això per una raó que vostè ha d'entendre. Seria una lleugeresa per la meua part pensar en cap altra cosa. Actualment tinc unes obligacions molt clares, molt importants que m'ocupen les vint-i-quatre hores, i m'agrada complir bé els compromisos que he acceptat, per tant no li puc contestar d'altra manera que d'aquesta.

Enterrament de kosovesos assassinats per l'exèrcit serbi. El paper de la nova OTAN, segons Solana, ve definit per les actuacions a conflictes com el de Kosovo o Bòsnia.

Oriol Cortacans